

# SØNDERBORG SLOT

*Schloss Sonderburg*

*Sønderborg Castle*



**Grænselandets historie**

**Die Geschichte des Grenzlandes**

**The history of the border region**

**M  
S  
J**

MUSEUM  
SØNDER  
JYLLAND



**Velkommen til**

# **Sønderborg Slot**

**- 800 års Danmarkshistorie**

***i sønderjysk perspektiv***

Sønderborg Slot har stået ved indsejlingen til Alssund i omkring 800 år og dannet ramme om mange begivenheder i Danmarks og grænselandets historie.

Hovedvægten i udstillingerne ligger på den nationale historie gennem de seneste 200 år set i sønderjysk perspektiv. I den nye udstilling "100 år med Danmark – Sønderjylland siden Genforeningen" kan du følge udviklingen helt op til vore dage.

Men du kan også opleve fyrstelige gemakker fra 1500-tallet, blandt andet den store riddersal og dronning Dorotheas kapel, som er Nordens ældste bevarede rum fra renæssancen. Og du kan blive klogere på historien om Christian 2., som sad fanget på slottet i 17 år.



# **HERZLICH WILLKOMMEN AUF SCHLOSS SONDERBURG**

## **- 800 Jahre dänische Geschichte aus der Perspektive Nordschleswigs**

**DE** Das Schloss Sonderburg steht seit etwa 800 Jahren an der Einfahrt zum Alsensund. Zahlreiche Ereignisse der Geschichte Dänemarks und des Grenzlands haben hier stattgefunden.

Der Schwerpunkt der Ausstellungen liegt auf der dänischen Geschichte der letzten 200 Jahre aus der Sicht Nordschleswigs. In der neuen Ausstellung „Nord-schleswig 1920 bis heute“ können Sie die Entwicklung bis in die Gegenwart verfolgen.

Doch auch fürstliche Gemächer aus dem 16. Jahrhundert gibt es zu entdecken, so z. B. den großen Rittersaal oder Königin Dorotheas Kapelle, welche Skandinaviens älteste erhaltene Räumlichkeit aus der Renaissance ist. Und Sie können die Geschichte von Christian II. erfahren, der als Gefangener 17 Jahre im Schloss verbrachte.



# **WELCOME TO SØNDERBORG CASTLE**

**- 800 years of Danish history  
from the Southern Jutland perspective**

**EN** Sønderborg Castle was built at the mouth of Alssund about 800 years ago. The castle has witnessed many events in the history of Denmark and the border region.

Most of the exhibitions cover the past 200 years of Danish national history seen from the Southern Jutland perspective. The new exhibition is entitled "Southern Jutland from 1920 to the Present".

Discover the 16th century princely chambers, including the Banqueting Hall and Queen Dorothea's Chapel, the oldest remaining Renaissance space in the Nordic region. Learn the story of King Christian II who was imprisoned in the castle for more than 17 years.



# Få mest ud af dit besøg

## Machen Sie das Beste aus Ihrem How to make the most of your visit

**DA** Vores to hovedfortællinger handler dels om selve slottet, dels om grænselandets særlige historie. De to spor er markeret med hver deres farve – der er ikke tale om specifikke ruter, men farverne kan være en hjælp, hvis tiden er knap og der skal prioriteres. Inden for murene ligner slottets fløje og etager hinanden, og de mange rum en-suite kan nemt give déjà-vu-oplevelser. Hold øje med skiltning på døre og tavler, som hjælper dig med at se, hvor du befinder dig lige nu og her.

Ud over at udforske de to faste spor kan du naturligvis se vores særudstilling på 2. sal.

**DE** Unsere beiden Haupterzählungen handeln zum einen vom Schloss selbst, zum anderen von der besonderen Geschichte des Grenzlandes. Die beiden Erzählungen sind jeweils mit einer eigenen Farbe gekennzeichnet – es handelt sich nicht um bestimmte Routen, aber die Farben können eine Hilfe sein, wenn die Zeit knapp ist und Prioritäten gesetzt werden müssen. Die vielen aufeinanderfolgenden Räume können leicht Déjà-vu-Erlebnisse vermitteln. Halten Sie nach Schildern an Türen und Tafeln Ausschau, die Ihnen helfen, zu sehen, wo Sie sich gerade befinden.

Neben dem Eintauchen in die beiden Erzählungen können Sie natürlich auch unsere Sonderausstellung im 2. Obergeschoss besuchen.

**EN** Our exhibition tells mainly two remarkable stories. One is the history of the castle itself and the other is the extraordinary history of the border region. Each story is marked with a colour. There are as such no routes inside the castle, but the colour codes may make your visit easier if time is at a premium and you have to prioritise. There are many rooms en suite, which can be confusing. Read the signs on the doors and notice boards. They tell you precisely where you are and will help you to find your way around.

In addition to our colour-coded stories, you can also visit the special exhibition on the second floor.

# Besuch

Grøn = Grænselandets historie

Grün = Die Geschichte des Grenzlandes

Green = History of the border region

Rød = Slottets historie

Rot = Die Geschichte des Schlosses

Red = History of the castle



# Gå på opdagelse i slottets

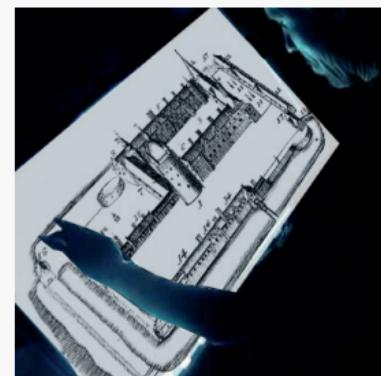
**Erkunden Sie die Geschichte des Schlosses**

**Explore Sønderborg Castle!**

**DA** I slottets storhedstid blev der lavet mad på det åbne ildsted under den mægtige skorsten i slotskøkkenet og bagt brød i bageriet med to ovne. Drabantsalen er slottets eneste bevarede rum fra middelalderen, og i nærheden af den kan du finde den smalle gang til nordvesttårnets dybe fangehul. Du kan også overalt finde spor af slottets funktion som forsvarsværk, blandt andet de tykke mure, kanonstillingerne og vægtergangen. Hvad de gamle mure i øvrigt har dannet ramme om i tidens løb, kan du blive klogere på i udstillingen om slottets historie.

**DE** Erforschen Sie die Schlossküche, wo an der offenen Feuerstelle gekocht wurde und finden Sie den mächtigen Schornstein – oder die Überreste der Bäckerei mit den beiden Öfen. Erleben Sie den Trabantensaal, welcher der einzige erhaltene mittelalterliche Raum des Schlosses ist, und entdecken Sie den schmalen Gang, der zum tiefen Kerker des Nordwestturms führt. Sie können auch Spuren finden, die von der Festungsfunktion des Schlosses zeugen, z. B. dicke Mauern, Kanonenstellungen und den Wehrgang. Was die alten Mauern im Laufe der Zeit außerdem noch erlebt haben, erfahren Sie in der Ausstellung über die Geschichte des Schlosses.

**EN** Marvel at the enormous chimney in the kitchen. Food was cooked here over an open fire. You can also see two fine ovens, the last vestiges of the castle bakery. Discover the Foot Soldiers' Hall, the castle's only remaining medieval space. The narrow passage leads to a deep, dark dungeon in the North West Tower. You can also find traces of the castle's historical role as a fortress – solid walls, cannon emplacements and the Night Watchman's Passage. The Castle History exhibition tells you more about what these ancient walls have witnessed over the centuries.



# historie



# ***Christian 2. – et fyrsteligt***

***König Christian II.***  
***King Christian II – a Royal***

- DA** Den afsatte konge, Christian 2. er den mest berømte beboer på Sønderborg Slot. Han var her ufrivilligt som fange i 17 år fra 1532 til 1549. Senere er der opstået mange myter om kongens fangenskab, men regnskabsbøger fra tiden viser, at han blev fyrsteligt opvartet med vin, øl og dyre krydderier. Du kan stadig se rester af tårnet, hvor han boede som fange, og den spændende historie om kongen og hans fangenskab får du selvfølgelig også.
- DE** Der abgesetzte König Christian II. ist der berühmteste Bewohner von Schloss Sonderburg. Er wurde hier 17 Jahre lang, von 1532-1549, gefangen gehalten. Später rankten sich viele Sagen um die Gefangenschaft des Königs, doch zeigen Geschäftsbücher aus jener Zeit, dass er mit Wein, Bier und teuren Gewürzen fürstlich versorgt wurde. Sie können noch immer Überreste des Turms sehen, wo er als Gefangener lebte, und natürlich erfahren Sie auch die spannende Geschichte des Königs und seiner Gefangenschaft.
- EN** The deposed King Christian II was Sønderborg Castle's most famous resident. He was imprisoned here for 17 years from 1532 until 1549. Many myths surround the King's imprisonment. Contemporary records show that Christian was treated well as he was served, wine, beer and costly spices. Little remains of the tower in which the king was imprisoned. The exhibition tells you the fascinating story of King Christian II and his incarceration.



# **fangenskab**

*- eine fürstliche Gefangenschaft  
Imprisonment*



# Konge- og hertugslot

*Königliches und herzogliches Schloss*

*A Home of Dukes and Kings*

**DA** I sin 800 år lange historie har Sønderborg Slot været hjem for konger og hertuger. Ydermurene og tårnet er fra middelalderen. I 1550'erne gik Christian 3. og dronning Dorothea i gang med en stor ombygning, som skabte det nuværende slot. Selve bygningen med dens trappetårne, den store riddersal og det prægtfulde renæssancekapel er fra deres tid. Deres søn Hans den Yngre, som er stamfar til den nuværende kongeslægt, arvede slottet efter dem. Hertug Hans er sammen med sin første kone og deres 14 børn afbildet på det prægtfulde epitafium (mindetavle) ved indgangen til gravkapellet. Læg også mærke til de smukke anetavler i kirkerummet.



VO<sup>N</sup> GOTTES GENAPEN IOHANNES ERBE  
ZV NORWEGEN, HERZOG ZV SCHLEWIG  
HOLSTEIN, STORMARN UND DER DITT,  
MARSH GRAF V<sup>E</sup>Y OLDENBURG VNND  
DELMENHORST.

G E G G M A F

**DE** In seiner 800-jährigen Geschichte beheimatete Schloss Sonderburg Könige und Herzöge. Die Außenmauern und der Turm stammen aus dem Mittelalter. In den 1550er Jahren wurde das Schloss durch Christian III. und Königin Dorothea umfassend umgebaut und seine heutige Gestalt geschaffen: Das Gebäude selbst mit- samt seinen Treppentürmen, dem großen Rittersaal und der prächtigen Renaissancekapelle stammt aus dieser Zeit. Ihr Sohn Johann (Hans) der Jüngere, der zu den Vorfahren der heutigen königlichen Familie zählt, erbte das Schloss. Auf dem prächtigen Epitaph in der Kapelle ist Herzog Johann mit seiner ersten Frau und ihren 14 Kindern zu sehen. Beachten Sie auch die beeindruckende Ahnentafel im Kirchenraum.

**EN** During its 800 year history, Sønderborg Castle has been the home of dukes, kings and queens. The outer walls and tower date back to medieval times. In the 1550s, King Christian III and his Queen Dorothea embarked on an enormous project that created the castle as we know it today. The main building with its winding staircases and towers, the impressive Banqueting Hall and opulent Renaissance chapel all date from that period. Their son, Duke John the Younger, ancestor of the present Danish Royal family, inherited the castle from his parents. An epitaph in the chapel portrays Duke John, his first wife and their 14 children. Note also the illuminated family trees in the chapel.

# Sønderjyllands historie indtil

*Nordschleswigs Geschichte bis 1920*

*The history of Southern Jutland before 1920*

- DA** De fleste af udstillingerne på 1. sal handler om Sønderjyllands historie før 1920, blandt andet de slesvigske hertuger, som har sat et afgørende præg på landsdelen fra 1200-tallet til 1800-tallet. Hele sydfløjen sætter fokus på den tid, hvor landsdelen var omstridt mellem dansk og tysk. Her kan du se udstillinger om de slesvigske krige, som endte med, at området blev tysk, om tiden under tysk styre og Første Verdenskrig – som sønderjyderne deltog i som del af Tyskland – og endelig folkeafstemning og Genforening, som skabte den nuværende grænse i 1920.
- DE** Im ersten Stock geht es überwiegend um die Geschichte Nordschleswigs vor 1920, u. a. um die Herzöge von Schleswig, die den Landesteil vom 13. bis zum 19. Jahrhundert entscheidend geprägt haben. Im gesamten Südflügel wird jene Zeit behandelt, in welcher es strittig war, ob der Landesteil Dänisch oder Deutsch wäre. Es gibt Ausstellungen über die Schleswigschen Kriege, welche damit endeten, dass das Gebiet deutsch wurde, über die Zeit der deutschen Herrschaft und des Ersten Weltkriegs – an dem die Nordschleswiger als Bürger Deutschlands teilnahmen – und schließlich über die Volksabstimmung und die Wiedervereinigung, die 1920 zur noch heute bestehenden Grenzziehung führten.
- EN** Most of the first floor exhibition explores the history of Southern Jutland before 1920, including the Dukes of Schleswig who made an indelible impression on this region between the 13th and 19th centuries. The entire south wing is devoted to the period when Germany and Denmark squabbled over who should rule the region. The exhibition tells the story of Danish defeat in the Schleswig Wars, the period of German hegemony and World War I and finally the referendum and reunification that established the present Danish-German border.



**1920**



# **Sønderjyllands historie efter**

**Nordschleswig von 1920 bis heute**

**Southern Jutland from 1920 to the present**

**DA** I fem rum på 2. sal kan du dykke ned i Sønderjyllands historie fra Genforeningen i 1920 til 2020. Hovedtemaet er den nationale grænselandshistorie med brydninger mellem dansk og tysk. Du kan opleve nazisme og besættelsestid, men også forsoning og samarbejde. Andre temaer er grænsehandel og smugleri og de særlige sønderjyske kulturtræk som ringridning, kaffebord og dialekt. Udstillingen rummer en stor rigdom af originale genstande, men også en stor biograf og en række interaktive installationer. For eksempel kan du spille "fang en smugler" eller "taj en kach". På den interaktive twittervæg har du mulighed for at sætte dit eget præg på udstillingen.



**DE** In fünf Räumen des 2. Stocks können Sie sich in Nord-schleswigs Geschichte von der Wiedervereinigung 1920 bis heute vertiefen. Das Hauptthema ist die Geschichte des dänischen Grenzlands und das Ringen zwischen dänisch und deutsch. Sie können Nationalsozialismus und Besatzungszeit erleben, aber auch Versöhnung und Zusammenarbeit. Weitere Themen sind der Grenzhandel und der Schmuggel sowie die besonderen kulturellen Merkmale Nordschleswigs wie Ringreiten, die südjütische Kaffee-tafel und der Dialekt. Die Ausstellung umfasst eine Vielzahl von Originalobjekten, aber auch ein großes Kino und eine Reihe interaktiver Installationen. Zum Beispiel können Sie „Fang einen Schmuggler“ oder „Taj en Kach“ spielen. Die interaktive Twitterwand ermöglicht es den Besuchern, sich selbst in der Ausstellung zu verewigen.

**EN** In five rooms on the second floor, you can immerse yourself in the history of Southern Jutland since reunification with Denmark in 1920. The main theme is the national history of the border region and local tensions between German and Danish. The exhibition also covers the Nazi era and German occupation of Denmark, but also successful reconciliation and cooperation between two cultures and two peoples. Other themes include border trade, smuggling and unique features of South Jutland culture, including jousting, coffee and cakes buffets and the local dialect. The exhibition has a rich collection of original artefacts, a large cinema and a series of interactive installations.



# Arrangementer

## Veranstaltungen Events

**DA** I årets løb kan du opleve historiske foredrag og andre events, og i skolernes ferier er der arrangementer for børnefamilier. Se programmet på [www.msj.dk](http://www.msj.dk)

Den historiske rendebane, der er opført efter oprindelige tegninger, finder du på nordsiden af slottet. Her afholdes historisk ringridning hver tirsdag i højsæsonen.

Om sommeren er der daglige omvisninger. Følg med på [www.msj.dk](http://www.msj.dk). Kommer I som gruppe, kontakt os på mail: [sonderborg@msj.dk](mailto:sonderborg@msj.dk) eller **65 37 08 07** for at lave en aftale.

**DE** Im Laufe des Jahres können Sie historische Vorträge und andere Veranstaltungen besuchen. In den dänischen Schulferien gibt es verschiedene Angebote für Familien mit Kindern. Hier finden Sie weitere Informationen: [www.msj.dk](http://www.msj.dk)

An der Nordseite des Schlosses gibt es eine nach Originalzeichnungen rekonstruierte Bahn, auf der sie während der Hochsaison jeden Dienstag historisches Ringreiten erleben können.

Im Sommer finden täglich Führungen statt. Bleiben Sie auf dem Laufenden: [www.msj.dk](http://www.msj.dk). Gruppen werden um vorherige Anmeldung gebeten [sonderborg@msj.dk](mailto:sonderborg@msj.dk) oder **+45 65370807**.

**EN** Throughout the year a number of events are planned, including a series of historical lectures, and during the Danish school holidays, there are activities for the whole family. See the entire program at [www.msj.dk](http://www.msj.dk)

The paddocks to the north of the castle are recreated from original drawings. Historical jousting shows are held here every Tuesday in the high season.

There are guided tours of the castle daily in the summer months. For details, visit [www.msj.dk](http://www.msj.dk). If you arrive as a group, please contact us via e-mail at [sonderborg@msj.dk](mailto:sonderborg@msj.dk) or call us on **+45 65 37 08 07** to book.



# Museumsbutik og café

Museumsshop und Café

Museum shop and café

**DA** Find flotte gaver i museumsbutikken. Lad dig friste af vores udvalg af design, smykker, brugskunst, legetøj, flotte plakater, chokolade og andre lækkerier. Butikken tilbyder også mange spændende bøger, blandt andet om den sønderjyske historie.

Året rundt er du velkommen til at indtage medbragt kaffe eller madpakke i det hyggelige udemiljø i slotsgården mellem æbletræerne eller i den skønne park, der omgiver slottet. I højsæsonen er der udvidede butiks- og caféfaciliteter. Tjek vores hjemmeside **www.msj.dk** for mere info.

**DE** Auf der Suche nach einem Geschenk? Der Museumsshop bietet eine tolle Auswahl an dänischem Design, Schmuck, Kunsthandwerk, Spielzeug, Postern und Schokolade. Außerdem zahlreiche spannende Bücher über die Geschichte Nordschleswigs.

Mitgebrachte Speisen und Getränke können das ganze Jahr über draußen im gemütlichen Schlosshof unter den Apfelbäumen oder im wunderschönen Park, der das Schloss umgibt, verzehrt werden. In der Hochsaison wird der Shop- und Cafébetrieb ausgeweitet. Weitere Informationen finden Sie auf unserer Webseite **www.msj.dk**.





**DE** Find lovely gifts at the museum shop. Enjoy the tempting array of designs, jewellery, knick-knacks, toys, lovely posters, chocolate and other delicacies. The museum shop also stocks many interesting books on Southern Jutland's history.

Visitors are welcome to enjoy a picnic in the cosy castle courtyard and orchard, or in the park surrounding the castle. We offer extended shop and café services in the high season. For details, visit our website [www.msj.dk](http://www.msj.dk).

# Køb årskort i dag

- og få refundert din billet

## Få flere gode oplevelser hele året rundt

Årskort 1 person: 300 kr

Årskort 1 person + 1 gæst: 400 kr

### MED ET ÅRSKORT FÅR DU:

Fri entré til alle vores museer

20 % rabat i vores caféer og butikker (undtagen bøger)

20 % rabat på foredrag og arrangementer

50 % rabat til de naturhistoriske museer i Danmark

Invitation til ferniseringer

Årskort kan købes på **msj.dk**

eller i museumsbutikken



**Fri adgang  
i et år  
og mange fordele**

# MUSEUM SØNDERJYLLANDS BESØGSSTEDER

## • SØNDERBORG SLOT

**Sønderbro 1 • 6400 Sønderborg • T 65 37 08 07**

Sønderborg Slot er med sin storslæde beliggenhed ved indsejlingen til Sønderborg et nationalt dansk ikon. Slottet rummer næsten 800 års dramatisk historie om Sønderjylland og Slesvig.

## • MUSEERNE I TØNDER

**Wegners Plads 1 • 6270 Tønder • T 65 37 08 08**

Her finder du hele tre museer i ét: Kunstmuseet og Kulturhistorie i Tønder samt den store samling af Wegnerstole i Vandtårnet. Museet er beliggende ved Tønders gamle slotsbanke og resterne af Tønderhus.

## • KUNSTMUSEET BRUNDLUND SLOT

**Brundlund Slot 1 • 6200 Aabenraa • T 65 37 08 02**

På det lille, fine slot kan du opleve kunsthistoriske udstillinger og præsentationer af samtidskunst af høj kvalitet. Slottet er omgivet af en smuk skulpturpark, og caféen i tårnet serverer udsøgt kaffe og kage.

## • ARKÆOLOGI HADERSLEV

**Dalgade 7 • 6100 Haderslev • T 65 37 08 01**

Her kan du opleve nogle af de fineste arkæologiske fund fra den sønderjyske muld. Gå på opdagelse i den fascinerende sønderjyske oldtid, købstaden Haderslevs historie og nyd den skønne frilandsafdeling.

## • GRAM LERGRAV – PALÆONTOLOGI (vinterlukket november-marts)

**Lergravsvej 2 • 6510 Gram • T 65 37 08 06**

Besøg det naturhistoriske museum i Gram, hvor du selv kan grave fossiler frem og tage med hjem. Kom og bliv klogere, mens du får jord under neglene. Oplev også den flotte udstilling med forstenede havdyr.

## • HØJER MØLLE (vinterlukket november-marts)

**Møllegade 13 • 6280 Højer • T 65 37 08 04**

Højer Mølle er et velbevaret kulturmiljø på kanten af Tøndermarsken og Vadehavet. Se Nordeuropas største hollændermølle med kornmagasiner, møllerbolig og den stemningsfulde Møllehave.

## • CATHRINESMINDE TEGLVÆRK (kun udendørs formidling i 2023)

**Illerstrandvej 7 • 6310 Broager • T 65 37 08 03**

Det velbevarede kulturmiljø med en naturskøn beliggenhed ved Iller Strand fortæller om den teglindustri, der prægede egnen stærkt gennem mere end 200 år.

## • KULTURHISTORIE AABENRAA (midlertidigt lukket i 2023)

**H.P. Hanssens gade 33 • 6200 Aabenraa • T 65 37 08 05**

Udstillingerne i søfartsmuseet viser afbildninger af de stolte skibe fra Aabenraa, der sejlede på verdenshavene, og de eksotiske genstande, kaptajner og søfolk bragte hjem fra fjerne verdensdele.

## • DRØHSES HUS (midlertidigt lukket i 2023)

**Storegade 14 • 6270 Tønder • T 65 37 08 09**

Det smukke, stemningsfulde hus med de mange detaljer og bygnings-håndværk af høj kvalitet har indbragt Europa-Nostra-prisen.

**BEVARINGSCENTER SØNDERJYLLAND (åben ved arr. eller efter aftale)**

## • Voldbrovej 5, Brunde • 6230 Rødekro • T 65 37 07 11

Det store, nyopførte Bevaringscenter rummer Museum Sønderjyllands samlede opmagasinerede genstande, men indeholder også en konserveringsdel og en besøgsdel samt Sønderjyllands Mediarkiv.

Se mere på **msj.dk**



## SØNDERBORG SLOT

Sønderbro 1  
6400 Sønderborg  
T +45 65 37 08 03

### Åbningstider / Öffnungszeiten / Opening hours

April–oktober kl. 10-17 alle dage / täglich / daily  
November–marts kl. 10-17 tirs.–søn.

### Entré / Tickets / Tickets

Voksne / Erwachsene / Adults: 105 kr  
Børn / Kinder / Children (u.18 år): gratis / frei / free  
Studerende / Studenten / Students: 20 % rabat  
Årskortholdere: fri entré  
Grupper (+10 pers.): 20 % rabat

### Tilgængelighed / Barrierefreiheit / Accessibility

Museumsområdet er handicapvenligt på nær få steder, hvor der er trapper.

Die meisten Ausstellungen sind mit einem Aufzug erreichbar, allerdings gibt es in dem alten Schloss etliche Treppen und Niveauunterschiede.

The museum is mostly accessible for wheelchairs, except for a few spaces that are accessible only via stairs.

*Oplevelser i hele Sønderjylland  
Hold dig opdateret på*



[www.msj.dk](http://www.msj.dk)

